

Vloga medicinske sestre v prehrani dojenčka

Pravilna rast, ugoden telesni in duševni razvoj otroka sta odvisna predvsem od dobre nege in pravilne prehrane. Za vsakega otroka je torej izrednega pomena, da je že v najnežnejših razvojnih obdobjih prehranjen kakovostno pravilno in količinsko zadostno.

V povojnem obdobju je napredek znanosti v marsičem spremenil dotlej gledanje na otrokove osnovne potrebe. Spremenila se je prehrana dojenčka, kar je bistveno pripomoglo k znižanju umrljivosti in obolevnosti dojenčkov. Enostranska prehrana z vsemi patološkimi spremembami oziroma posledicami je že redkost in prehranske motnje izginjajo. Zasluge za to je pripisati znanosti, tvornosti naše mlečno dietične in živilske industrije, razširitvi zdravstvene mreže in večjemu številu medicinskih kadrov.

Skrb za zdrav zarod je interes in dolžnost vse družbe, še posebej pa je to naloga zdravstvene službe. Skrb za pravilno prehrano dojenčka imajo v svojem programu vse zdravstvene ustanove, ki so namenjene dojenčkom, torej porodnišnice, otroške bolnišnice, dežji domovi, otroške jasli, otroški dispanzerji, dispanzerji za žene in patronažna služba. V vseh naštetih službah so medicinske sestre zastopane kot pomembni dejavniki v vlogi dojenčkove prehrane. Najuspešnejše pa se medicinske sestre lahko izkažejo v patronažni dejavnosti. Njihovo glavno področje je zdravstvena prosveta, ki je vse leto stalen, nepretrgan delovni proces. Patronažna medicinska sestra je po naravi dela svojim varovancem najbližja in ima največ možnosti za uspešno individualno zdravstveno izobraževanje. Monovalentna patronažna služba je bila prav zaradi dojenčkov organizirana pri nas pred več kot 50 leti. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je tudi danes, ko smo razvili polivalentno patronažo po družinah, še vedno največ obiskov namenjenih dojenčkom.

Pouk pravilnega prehranjevanja sega v otrokovo prenatalno, perinatalno in postnatalno dobo.

Prenatalna doba zajema ženo v nosečnosti. Nosečnica dobi navodilo za zdravo prehrano od babice ali medicinske sestre v dispanzerju za žene ob zdravniškem pregledu in obisku na domu, bodisi da ta obisk opravi patronažna medicinska sestra ali terenska babica. Svetovanje se nanaša na morebitne škodljivosti iz okolja, na higienski režim in poleg drugega predvsem na zdravo prehrano, od katere je odvisen razvoj ploda. Ves čas nosečnosti pripravljamo mater na dojenje in jo seznanjamo tudi z umetno prehrano dojenčka. Ob morebitnem patološkem pojavu v nosečnosti pa poučimo ženo tudi o dietni prehrani.

Perinatalna doba se začne v porodnišnici. Tam dobi mati od sestre ali babice pouk in pomoč pri dojenju, pa tudi pouk o prehrani nosečnice, s čimer je pogojena kakovost mleka. Če naravna prehrana novorojenčku ne zadošča, tedaj sestra pomaga materi z dodatkom industrijsko pripravljene

mleka ali pa ji v skrajnem primeru že priporoča umetno prehrano. Če mati ne more dojiti, jo sestre iz porodnišnice povabijo v mlečno kuhinjo, kjer ji pokažejo, kako pripravlja hrano za dojenčka, ter ji dajo navodila za nadaljnje ravnanje z otrokom.

Po prihodu matere z novorojenčkom domov prevzame skrb za prehrano dojenčka terenska babica ali patronažna medicinska sestra. Le-ta ji pomaga pri dojenju, kontrolira otrokov napredek, njegovo prebavo in po potrebi svetuje dodatek ali uvede umetno prehrano, če dojenje iz kateregakoli razloga ni več mogoče. Patronažna medicinska sestra obišče dojenčka 3-krat v letu, po potrebi pa tudi večkrat. Vsak pogovor z materjo se nanaša na probleme, ki se tičejo dojenčka in njegovega okolja, predvsem pa njegove prehrane kot osnove. Sestra je zainteresirana za dosledno izvajanje njenih oziroma zdravnikovih navodil, zato je pozorna na vse spremembe. Mater z dojenčkom pa usmerja v otroško posvetovalnico, kamor naj hodi po enkrat na mesec. Patronažna sestra in zdravnik pediater si morata biti glede dojenčkove prehrane edina. Zato je nujno, da se v ta namen na skupnih sestankih pomenita o najsodobnejših načelih prehrane, in zavzameta enotno stališče. Izmenjane izkušnje in pobude lahko namreč veliko pripomorejo k zaupanju, prepričljivosti in uspehu glede dojenčkove prehrane.

Patronažna medicinska sestra mora mladi, neizkušeni ali celo malo nedodni materi morda na domu ob priliki obiska marsikaj pokazati, kako pripravi hrano za dojenčka. Tako imenovana demonstracijska mlečna kuhinja pri ZD bi bila zelo koristna zaradi uvajanja vedno novih in boljših pripravkov, ki prihajajo na trg iz naših industrijskih obratov. Zato naj bi bila sestavni del dispanzerske dejavnosti; organizirana bi morala biti pri vsakem otroškem dispanzerju. Dobrodošla bi bila tudi vitrina za razstavo mlečno živilskih pripravkov.

Sestra ob zdravniku pediatru v posvetovalnici in patronažna medicinska sestra skrbno spremljata otrokovo prehrano skozi vso dobo dojenčka. Medicinska sestra je kakor nekakšen medij z odgovorno nalogo; zato se je dolžna strokovno nenehno razgledovati in dopolnjevati svoje znanje z vsem, kar je naprednega in boljšega. Novi koncepti sodobne prehrane morajo doseči vsako mamico in slehernega dojenčka. Možnosti za metodološko podajanje znanja iz prehrane dojenčkov je veliko — treba jih je nenehno iskati in dopolnjevati. Ena najboljših metod pa je neposreden stik in dobro pripravljen razgovor z materjo dojenčka.

Danes, ko moramo nujno upoštevati tudi prezaposlenost žene-matere, smo presrečni, da jo lahko razbremenimo. Dejstvo, da je tovarniško pripravljena hrana za dojenčka, če mati otroka ne more dojiti, higiensko in biološko vredna, zanesljiva in za pripravo enostavna, je materi v pomirjenje. Standardni napredek mora biti motiv za kulturno rast človeka, materi z dojenčkom pa mora dati več časa in možnosti, da se posveča otrokovemu čustvenemu svetu. Dolžnost sestre je, da materi daje zadevne pobude in jo osvešča ter v vsem podpira za dober in še boljši otrokov svet.